

Майка М.Б.
*адвокат, аспірант,
Львівський національний університет
імені Івана Франка*

РЕАЛІЗАЦІЯ УМОВ МИРОВОЇ УГОДИ: СПОСОБИ ПРИВЕДЕННЯ УХВАЛИ ПРО ВИЗНАННЯ МИРОВОЇ УГОДИ ДО ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ

Норми чинного цивільного процесуального законодавства передбачають право сторін на укладення мирової угоди та визнання її судом шляхом включення її змісту до положень відповідної ухвали. Водночас, законодавцем не здійснено однозначне визначення процедури виконання такої ухвали ні в Цивільному процесуальному кодексі України [1], ні в ЗУ «Про виконавче провадження» [2].

Окремі аспекти виконання ухвали суду про затвердження мирової угоди визначені у роботах С.Я. Фурса, Лисенко Л.С., Верби-Сидор О.В., які опосередковано визначали процедуру постановлення та виконання вказаної ухвали. Водночас, сучасна правова доктрина не містить узагальненого структурного дослідження способів забезпечення реалізації умов мирової угоди, у випадку ухилення однієї із сторін від її виконання.

На практиці, виникає необхідність гарантування виконання умов мирової угоди, тому, вважаємо необхідним, визначити способи приведення ухвали про затвердження мирової угоди до примусового виконання.

1. У випадку оформлення ухвали про затвердження умов мирової угоди як виконавчого документа, за такою ухвалою відривається виконавче провадження та подальше примусове її виконання здійснюється посадовими особами органів державної виконавчої служби за правилами ЗУ «Про виконавче провадження». Слід звернути увагу, що у випадку пред'явлення ухвали про затвердження умов мирової угоди до примусового виконання органами державної виконавчої служби або до приватного виконавця, така ухвала повинна містити положення, що зазначена ухвала є виконавчим документом, зміст мирової угоди повинен бути включений до резолютивної частини ухвали про її затвердження, ухвала повинна містити реквізити виконавчого документа визначені ЗУ «Про виконавче провадження».

2. У випадку, якщо ухвала про затвердження умов мирової угоди, не містить реквізитів виконавчого документа визначених ЗУ «Про виконавче провадження», доцільним є подання заяви про виправлення опіски з метою оформлення мирової угоди як виконавчого документа. В такому випадку, в заяві слід зазначити про необхідність включення до змісту ухвали строку пред'явлення ухвали про затвердження мирової угоди до виконання, реквізитів боржника та стягувача, конкретизувати положення мирової угоди.

3. Звернення до суду з заявою про зміну способу виконання мирової угоди з добровільного на примусовий. Судова практика зміни способу виконання мирової угоди з добровільного на примусовий поширена у

господарських спорах (Постанова ВГС по справі № 02-03-13/918 від 2 грудня 2008 року).

4. Звернення до суду з заявою про видачу виконавчого листа на примусове виконання ухвали про затвердження мирової угоди. Разом з тим, суди вправі відмовити у видачі виконавчого листа на примусове виконання такої ухвали, оскільки, провадження по справі припинено у зв'язку із досягнення між сторонами мирової угоди та визнання її судом, а рішення суду про вирішення спору по суті відсутнє.

5. Звернення до суду з позовом про спонукання до виконання мирової угоди. Зазначений спосіб, вважаємо, найбільш дієвим, оскільки за результатами розгляду позовної заяви суд, в межах способів захисту визначених ст. 16 ЦК України, приймає рішення по суті, яке підлягає примусовому виконанню Державною виконавчою службою України або приватним виконавцем на підставі виконавчого листа.

С. Я. Фурса, з метою вирішення питань практичної реалізації ухвали про затвердження мирової угоди зазначає, що в мировій угоді повинні міститися конкретні умови врегулювання виконавчого провадження [6]. Погоджуючись із думкою науковця, відзначаємо на необхідності включення до змісту ухвали про затвердження мирової угоди положень про заходи примусового виконання, які повинні бути застосовані до сторони.

Лисенко Л.С., досліджуючи процедуру виконання мирової угоди, пропонує передбачити одночасне виконання сторонами умов мирової угоди [4].

Талан Л.О. пропонує законодавчо встановити санкції за невиконання чи неналежне виконання сторонами умов мирової угоди у вигляді штрафу чи пені [5].

Верба-Сидор О.В. вказує на необхідність внесення змін до ЦПК України, якими надати право суду видати виконавчий лист на примусове виконання ухвали суду про затвердження умов мирової угоди у випадку невиконання її в добровільному порядку, при чому питання про видачу виконавчого листа розглядати у відкритому судовому засіданні [3].

Погоджуючись із запропонованими пропозиціями процесуалістів, вважаємо необхідним внести зміни до чинного законодавства, якими однозначно визначити за змістом групи ухвал про затвердження мирової угоди, які є виконавчими документами та підлягають пред'явленню до виконання за правилами ЗУ «Про виконавче провадження», відокремивши їх від ухвал про затвердження мирової угоди, для примусового виконання яких, необхідним є звернення до суду з позовом про спонукання до виконання мирової угоди.

За результатами дослідження узагальнено варіанти виконання умов мирової угоди на практиці, охарактеризовано шляхи приведення ухвали про затвердження умов мирової угоди до примусового виконання, проаналізовано пропозиції процесуалістів щодо оптимізації правового механізму виконання ухвали про затвердження мирової угоди, встановлено напрям законодавчих змін у вказаній сфері.

Забезпечення функціонування належного механізму виконання ухвали про визнання мирової угоди сприяє реалізації конституційного принципу верховенства, утворює довіру населення до судової гілки влади, адже

інститут мирової угоди є поєднанням медіації, як способу вирішення спору, та роботи юрисдикційного органу, тому подальше дослідження теорії та практики виконання ухвали про визнання умов мирової угоди створить передумови для імплементації європейського правового інституту медіації у чинну правову систему України.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV [Текст] // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 40-42. – Ст. 492.
2. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016р. № 1404 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Верба-Сидор О.Б. Правосуб'єктність суду у виконавчому провадженні [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Верба-Сидор О.Б. – Л., 2012. – 19 с.
4. Лисенко Л. С. Ухвали в цивільному процесі України [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л. С. Лисенко. – К., 2012. – 19 с.
5. Талан Л. Г. Реалізація судових рішень у виконавчому провадженні [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л. Г. Талан. – Х., 2012. – 19 с.
6. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Закони України «Про державну виконавчу службу», «Про виконавче провадження», «Про визнання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: Науково-практичний коментар. – К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2013. – 1172 с.

Розгон О.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

ЕЛЕМЕНТАРНА МОДЕЛЬ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА США

Звична для вітчизняного права тріада повноважень була сформована у працях західноєвропейських вчених. Абсолютність такої концепції права власності піддавалася сумніву ще в радянський період розвитку правової думки. Було виділено три теоретичні моделі права власності: елементарну, модель розщепленого права власності та модель права власності з відокремленим правом управління [1, с. 78, 105].

Елементарна, або спрощена, модель заснована на принципі «в однієї речі – один повноправний власник». За такої конструкції всі інші особи, які мають інтерес до цієї речі, вважаються особами з «чужими правами» [2, с. 39], а її власник одноосібно реалізує свої правомочності щодо володіння, користування та розпорядження. У цьому сенсі право власності має абсолютний характер (*fee simple absolute* – безумовне право власності) [3, с. 43].

В елементарній моделі фігурує компонент фіксації (норми про закріплення права власності за особою та можливості витребування речі з чужого незаконного володіння) [4, с. 148]. Зокрема, у ст. 387 ЦК України закріплено право на витребування власником свого майна від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави ним заволоділа.